

اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه انزلی (سهامی خاص) مصوب ۱۳۹۴/۵/۷

درباره‌ی اساسنامه

هیئت وزیران در راستای اختیار حاصل از ذیل اصل (۸۵) قانون اساسی و به استناد بند (ب) ماده (۴) و ماده (۷) قانون چگونگی اداره‌ی مناطق آزاد تجاری- صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲، «اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه انزلی (سهامی خاص)» را بنا به پیشنهاد شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۷ هیئت وزیران به تصویب رساند. پس از آن، این مصوبه جهت طی تشریفات قانونی مقرر در اصل (۸۵) قانون اساسی، جهت بررسی عدم مغایرت مفاد آن با موازین شرع و قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۵۱۶۰۶/۱۵۸۲۷۱ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۴ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان پس از بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۴/۲/۱۶، برخی از مفاد آن را مغایر با موازین شرع دانست و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۹۴/۱۰۲/۶۳۸ مورخ ۱۳۹۴/۲/۲۰ به هیئت وزیران اعلام کرد. هیئت وزیران به منظور رفع ایراد شورای نگهبان با تشکیل جلسه در تاریخ ۱۳۹۴/۵/۷ اصلاحات لازم را در اساسنامه اعمال کرد و متن اصلاح‌شده را طی نامه‌ی شماره ۵۱۶۰۶/۶۱۲۷۵ مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۷ جهت طی تشریفات قانونی، مجدداً به شورای نگهبان ارسال کرد. در این مرحله، شورای نگهبان با تشکیل جلسه در تاریخ ۱۳۹۴/۸/۶ اصلاحات مجلس را رافع ایراد پیشین خود تشخیص داد و نظر خود مبنی بر عدم مغایرت این مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۴/۱۰۲/۴۲۷۴ مورخ ۱۳۹۴/۸/۶ به هیئت وزیران اعلام کرد.

تاریخ مصوبه هیئت وزیران: ۱۳۹۳/۱۲/۱۷ (مرحله نخست)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۴/۲/۱۶

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۳/۱۲/۱۷ به پیشنهاد شماره ۹۳۲/۱۰/۴۷۷۴ مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۱۵ شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی و به استناد بند (ب) ماده (۴) و ماده (۷) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری

اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۲-^۱ اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه انزلی را به شرح زیر تصویب کرد:

اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه انزلی (سهامی خاص)

فصل اول - کلیات

ماده ۱- ...

ماده ۲- نوع شرکت سهامی خاص بوده و دارای شخصیت حقوقی مستقل است و در چارچوب مفاد این اساسنامه و قوانین و مقررات حاکم بر مناطق آزاد تجاری- صنعتی جمهوری اسلامی ایران اداره می‌شود.

ماده ۳- هدف شرکت بسترسازی به منظور رشد و توسعه اقتصادی، صنعتی، عمرانی، بازرگانی منطقه آزاد انزلی از طریق جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی و همچنین ارائه خدمات پشتیبانی به کلیه فعالان اقتصادی منطقه، در چارچوب سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران است.

ماده ۴- شرکت مجاز است در چارچوب سیاست‌های ابلاغی شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی جهت تحقق اهداف خود نسبت به انجام موارد زیر اقدام کند:

الف- ...

ب- انجام فعالیت‌ها و اقدامات لازم و اطلاع‌رسانی در خصوص شناسایی و جذب و هدایت سرمایه‌گذاران توانمند داخلی و خارجی در جهت استفاده بهینه از منابع و امکانات و ظرفیت‌های منطقه و کمک به ارتقای سرمایه‌گذاری در منطقه آزاد تجاری- صنعتی انزلی

...

ماده ۱۷- شرکت به وسیله هیئت مدیره متشکل از سه یا پنج نفر که با پیشنهاد رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل سازمان منطقه آزاد تجاری- صنعتی انزلی و تصویب مجمع عمومی برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند، اداره می‌شود و تا زمان انتخاب هیئت

۱. مواد (۴) و (۷) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲/۶/۷ مجلس

شورای اسلامی: «ماده ۴- هیئت وزیران مسئولیت:

الف- تصویب آیین‌نامه‌ها و هماهنگ نمودن کلیه فعالیت‌های هر منطقه

ب- تصویب اساسنامه سازمان و شرکت‌های تابعه

ج- ...

ماده ۷- سازمان هر منطقه مجاز است با تصویب هیئت وزیران نسبت به تشکیل شرکت‌های لازم که طبق موازین قانون تجارت تشکیل می‌شود، اقدام نماید.»

مدیره جدید در سمت خود باقی خواهند ماند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

...

ماده ۲۱- اختیارات و وظایف هیئت مدیره به شرح زیر است:

الف- ...

ح- تصویب ارجاع دعاوی و صلح و سازش به داوری با رعایت اصل (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

ط- اقامه و دفاع از هرگونه دعوی اعم از حقوقی و کیفری یا تسلیم به دعوی یا انصراف از آن با داشتن تمام اختیارات راجع به امر دادرسی اعم از حق پژوهش، فرجام، مصالحه، تعیین وکیل و کارشناس و ادعای جعل نسبت به سند طرف و استرداد سند، تعیین جاعل، ارجاع دعوی به داوری و تعیین داور با رعایت اصل (۱۳۹) قانون اساسی، یا بدون اختیار صلح و به طور کلی استفاده از حقوق و اجرای تکالیف ناشی از قانون داوری تجاری بین‌المللی و تعیین وکیل برای دادرسی و غیره یا بدون حق توکیل و توکیل در توکیل و دعوی خسارت، استرداد دعوی، جلب شخص ثالث در دعوی ثالث و اقدام متقابل و دفاع از آن، تقاضای توقیف اشخاص و اموال از دادگاه‌ها، اعطای مهلت برای محکوم‌به در دادگاه‌ها و ادارات و دوایر ثبت اسناد.

ماده ۲۲- هیئت مدیره یک نفر را پس از تأیید مجمع عمومی به‌عنوان مدیر عامل انتخاب می‌کند. مدیر عامل مجری مصوبات هیئت مدیره است و هیئت مدیره می‌تواند برخی از اختیارات یادشده در ماده (۲۱) این اساسنامه را به وی واگذار کند.

...

ماده ۲۴- مجمع عمومی عادی هر سال یک یا چند بازرس (حسابرس) را از بین سازمان حسابرسی یا حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی موضوع قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان حسابدار رسمی - مصوب ۱۳۷۲- انتخاب می‌کند تا بر طبق قانون تجارت و این اساسنامه به وظایف قانونی خود عمل کنند. انتخاب مجدد بازرس یا بازرسان بلامانع است.

...

دیدگاه مغایرت

الف) گرچه بنا به تصریح ماده (۳) این مصوبه، جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی و نیز ارائه خدمات پشتیبانی به کلیه فعالان اقتصادی منطقه باید در چارچوب سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران باشد، لکن از آنجا که از نظر حقوقی، به سیاست‌های کلی نظام اطلاق قانون، به معنای خاص آن نمی‌شود، تقیید این ماده به رعایت سیاست‌های کلی نظام کافی نیست و

لازم است این ماده به رعایت قوانین و مقررات نیز مقید شود. در غیر این صورت، اطلاق ماده‌ی مزبور دارای اشکال است.

ب) بر اساس بند (ب) ماده (۴) این مصوبه، از جمله فعالیت‌هایی که برای شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه‌ی انزلی مجاز دانسته شده است، شناسایی، جذب و هدایت سرمایه‌گذاران توانمند خارجی در جهت کمک به ارتقای سرمایه‌گذاری در منطقه‌ی آزاد تجاری-صنعتی انزلی است. این در حالی است که طبق اصل (۸۱) قانون اساسی، دادن هرگونه امتیاز تشکیل شرکت‌ها و مؤسسات در امور تجاری، صنعتی، کشاورزی، معادن و خدمات به خارجیان ممنوع دانسته شده است. از این رو، لازم است اطلاق این بند، به عبارت «با رعایت اصل (۸۱) قانون اساسی» مقید شود؛ در غیر این صورت، بند مزبور خلاف اصل (۸۱) قانون اساسی است.

ج) با عنایت به اینکه افرادی که به‌عنوان هیئت مدیره و مدیر عامل یک شرکت انتخاب می‌شوند، اختیار اخذ تصمیمات و انجام تصرفاتی نسبت به مردم دارند که به معنای مسلط شدن بر امور و اموال مردم است، لذا از نظر شرعی این امر باید بر عهده‌ی اشخاص امین و مورد وثوق قرار بگیرد. بر این اساس، از آنجا که در مواد (۱۷) و (۲۲) این اساسنامه برای عضویت اشخاص مذکور، شرط «وثاقت و امانت» ذکر نشده است، این مصوبه مغایر با موازین شرع است. شورای نگهبان بر همین مبنا در نظرات قبلی خود نیز برخی از مصوبات مجلس از جمله «طرح تشکیل سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران»^۱ و «اساسنامه صندوق خدمات درمانی»^۲ را از جهت عدم ذکر شرط وثاقت، مغایر با موازین شرع اعلام کرده است. بنابراین، با توجه به وظایف و اختیاراتی که در این اساسنامه بر عهده‌ی اشخاص فوق‌الذکر گذاشته شده است، لازم است برای انتخاب آنان شرط وثاقت و امانت نیز ذکر شود.

د) طبق ماده (۲۴) این مصوبه، بازرسان (حسابرسان) منتخب مجمع عمومی عادی باید طبق قانون تجارت به وظایف قانونی خود عمل کنند. این در حالی است که قوانین قبل از انقلاب از جمله قانون تجارت، از جهت مغایرت و یا عدم مغایرت مفاد آن با موازین شرعی، تاکنون در شورای نگهبان مورد بررسی قرار نگرفته است. بنابراین، الزام این ماده بر انجام وظیفه بر اساس قانون تجارت، از این جهت

۱. بند (۸) نظر شماره ۸۱/۳۰/۲۵۲۴ مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۲۹ شورای نگهبان در خصوص طرح تشکیل سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۸۱/۱۱/۷ مجلس شورای اسلامی: «۸- در ماده (۱۱) عدم ذکر شرایط برای انتخاب رئیس مستلزم تجویز انتخاب افراد فاقد صلاحیت لازم (مانند افراد غیرموثق یا متجاهر به فسق و فساد اخلاق و بی‌تعهد نسبت به نظام اسلامی) است؛ از این جهت خلاف موازین شرع شناخته شد.»

۲. بند (۱) نظر شماره ۹۰/۳۰/۴۱۹۸۷ مورخ ۱۳۹۰/۱/۲۴ شورای نگهبان در خصوص اساسنامه صندوق خدمات درمانی، مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۴ هیئت وزیران: «۱- در خصوص اعضای هیئت اماناء در ماده (۷) و اعضای سایر ارکان صندوق، باید شرایط آنان از نظر اعتقادی و سیاسی و وثاقت عملی مشخص شود و آلا خلاف موازین شرع است.»

که ممکن است متضمن وظایفی باشد که خلاف شرع است، مغایر با موازین شرعی است.

دیدگاه عدم مغایرت

الف) بنا به تصریح ماده (۳) این مصوبه، اجرای مفاد این ماده، به رعایت «سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران» مقید شده است که از جمله سیاست‌های کلی مرتبط با این مصوبه، «سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی» است. لذا با عنایت به اینکه در این سیاست‌ها بر رعایت قوانین و مقررات داخلی تأکید شده است، تقیید این ماده به رعایت سیاست‌های کلی نظام شامل رعایت قوانین و مقررات داخلی نیز می‌شود. از این‌رو، با تقیید فوق‌الذکر، نیازی به تصریح به اجرای مفاد این ماده به رعایت قوانین و مقررات داخلی نیست.

ب) ماده (۲) این مصوبه به صراحت رعایت قوانین و مقررات حاکم بر مناطق آزاد تجاری-صنعتی ایران را برای اداره‌ی شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه‌ی انزلی لازم دانسته است؛ لذا رعایت قوانین و مقررات مربوطه نسبت به اجرای تمام مفاد این اساسنامه لازم است. با وجود این ماده، قانون‌گذار قصد نداشته تا رعایت قوانین و مقررات مربوطه را در تمامی مواد این اساسنامه تکرار کند. بنابراین، مقید نشدن اجرای مفاد ماده (۳) این مصوبه به رعایت قوانین و مقررات مربوطه با اشکالی مواجه نیست.

ج) وظایفی که در قانون تجارت برای بازرسان بیان شده است، هیچ‌گونه مغایرتی با موازین شرعی ندارد؛ از این‌رو، حکم مقرر در ماده (۲۴) این مصوبه مبنی بر الزام بازرسان بر انجام وظیفه طبق قانون تجارت، مغایر با موازین شرعی نیست.

نظر شورای نگهبان

برای اشخاص مذکور در مواد (۱۷) و (۲۲)، با توجه به وظایف و اختیاراتی که به عهده آنان گذاشته شد، لازم است شرط وثاقت و امانت شود و الّا اشکال شرعی دارد.
تذکرات:

۱- در بند (ح) ماده (۲۱)، عبارت «تصویب ارجاع دعاوی و صلح و سازش به داوری» واجد ابهام و ایراد مفهومی می‌باشد و به نظر می‌رسد باید به عبارت «تصویب ارجاع دعاوی به داوری و صلح و سازش آنها» اصلاح شود.

۲- در بند (ط) ماده (۲۱)، عبارت «تسلیم به دعوی یا انصراف از آن» باید به عبارت «تسلیم دعوی یا انصراف از آن» اصلاح شود. همچنین عبارت «یا بدون اختیار صلح» و «یا بدون حق توکیل» در این بند دارای اشکال است و باید به ترتیب به عبارت «با یا بدون اختیار صلح» و «با یا بدون حق توکیل» تغییر یابد. به‌علاوه، عبارت «جلب شخص ثالث در دعوی ثالث» در ذیل این بند

واجد ابهام و ایراد مفهومی می‌باشد و به نظر می‌رسد باید به عبارت «جلب شخص ثالث و دعوی ورود ثالث» اصلاح شود.

تاریخ مصوبه هیئت وزیران: ۱۳۹۴/۵/۷ (مرحله دوم)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۴/۸/۶

بازگشت به نامه شماره ۹۴/۱۰۲/۶۳۸ مورخ ۱۳۹۴/۲/۲۰ در خصوص اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه انزلی (سهامی خاص)، بدین وسیله اصلاحات لازم جهت رفع ایرادات آن شورا که به شرح زیر در جلسه ۱۳۹۴/۵/۷ هیئت وزیران تصویب شده است، به منظور اقدام معمول اعلام می‌شود:

۱- در ماده (۱۷)، عبارت «از میان افراد دارای شرط وثاقت و امانت» پیش از عبارت «با پیشنهاد رئیس هیئت مدیره» اضافه می‌شود.

۲- بندهای زیر جایگزین بندهای (ح) و (ط) ماده (۲۱) می‌شود:

ح- تصویب ارجاع دعوی به داوری و صلح و سازش آنها با رعایت اصل (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

ط- اقامه و دفاع از هر گونه دعوی اعم از حقوقی و کیفری یا تسلیم به دعوی یا انصراف از آن با داشتن تمام اختیارات راجع به امر دادرسی اعم از حق پژوهش، فرجام، مصالحه، تعیین کارشناس و ادعای جعل نسبت به سند طرف و استرداد سند، تعیین جاعل، ارجاع دعوی به داوری و تعیین داور با رعایت اصل (۱۳۹) قانون اساسی، با یا بدون اختیار صلح و به‌طور کلی استفاده از حقوق و اجرای تکالیف ناشی از قانون داوری تجاری بین‌المللی و تعیین وکیل برای دادرسی و غیره با یا بدون حق توکیل و توکیل در توکیل و طرح دعوی خسارت و دعوی متقابل و دفاع از آن، استرداد دعوی، جلب شخص ثالث، ورود در دعوی به‌عنوان ثالث، تقاضای توقیف اشخاص و اموال از دادگاه‌ها، اعطای مهلت برای محکوم‌به در دادگاه‌ها و ادارات و دوایر ثبت اسناد. (توضیح: منظور از تسلیم به دعوی، پذیرش دعوی و ادعای طرف مقابل است و حذف واژه «به» موجب تغییر مفهوم می‌شود.)

۳- در ماده (۲۲)، عبارت «از میان افراد دارای شرط و وثاقت و امانت» پیش از عبارت «پس از تأیید مجمع عمومی» اضافه می‌شود.

دیدگاه عدم مغایرت

طبق اصلاح به‌عمل آمده در مواد (۱۷) و (۲۲) این اساسنامه، برای افرادی که به‌عنوان اعضای

هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت انتخاب می‌شوند، شرط وثاقت و امانت نیز لازم دانسته شده است؛ لذا ایراد قبلی شورا مبنی بر عدم تصریح به شرط وثاقت و امانت برای انتخاب این اشخاص برطرف شده است.

نظر شورای نگهبان

با توجه به اصلاحات به عمل آمده، این مصوبه، مغایرتی با موازین شرع و قانون اساسی ندارد.

نظر نهایی شورای نگهبان

مصوبه هیئت وزیران در خصوص اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه انزلی (سهامی خاص)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.